

Ústavní soud zamítl stížnost doživotně odsouzeného

19. června 2024

TZ 56/2024

Proti stěžovateli bylo řadu let vedeno trestní řízení pro trestný čin vraždy. Krajský soud stěžovatele opakovaně zprostil obžaloby, vrchní soud však zprošťující rozsudky rušil. V průběhu řízení vrchní soud nařídil, aby byla věc přikázána jinému senátu krajského soudu. Následně byl stěžovatel napadeným rozsudkem krajského soudu shledán vinným trestným činem vraždy, jehož se měl dopustit tím, že nejprve sledoval denní režim svého otce a jeho manželky a následně je napadl razantními údery nezjištěným předmětem, způsobil jim masivně krvácející zranění, kterým na místě podlehl. Jejich těla měl následně odvézt osobním automobilem svého otce a ukrýt na neznámém místě. Za tento trestný čin a za sbíhající se přípravu zločinu vraždy byl odsouzen k výjimečnému souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 25 let. Současně byl zrušen výrok o trestu z pravomocného rozsudku krajského soudu, kterým byl stěžovatel shledán vinným přípravou zvláště závažného zločinu vraždy (v jiné trestní věci – obětí měla být žena, která byla opatrovnící stěžovatelova otce pro správu a nakládání s jeho majetkem). Napadeným rozsudkem vrchního soudu byl částečně zrušen rozsudek krajského soudu ve výrocích o uložených trestech a o povinnosti k náhradě škody, a bylo nově rozhodnuto tak, že se stěžovateli za uvedené trestné činy ukládá výjimečný souhrnný trest odnětí svobody na doživotí. Nejvyšší soud napadeným usnesením stěžovatelovo dovolání zamítl.

Stěžovatel se následně obrátil na Ústavní soud. Namítal zejména porušení práva na obhajobu, porušení práva na zákonného soudce, extrémní rozpor mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními soudů, porušení práva na domovní svobodu a nepřiměřenou délku soudního řízení. Uložený trest zároveň považoval za krutý a nepřiměřený.

Třetí senát Ústavního soudu (soudkyně zpravodajka Kateřina Ronovská) ústavní stížnost stěžovatele zamítl.

Ústavní soud nepřisvědčil stěžovateli, že by v trestním řízení došlo k porušení jeho práva na obhajobu. Ze spisu vedeného krajským soudem plyne, že stěžovatel byl v trestním řízení řádně zastoupen obhájcem a měl možnost řádně svá práva hájit. Také stěžovatelova účast na jednání odvolacího soudu byla s ohledem na zdravotní stav stěžovatele zajištěna, byť prostřednictvím videokonferenčního zařízení, za přítomnosti jeho obhájce. Stěžovatel tak měl možnost v řízení aktivně vystupovat. Pokud stěžovatel usiloval o odročení veřejného zasedání, bylo na něm, aby soudu doložil takové důvody, ze kterých by plynula jeho objektivní neschopnost účastnit se jednání soudu. O tom, zda je obžalovaný schopen účasti na jednání, ale rozhoduje vždy soud a lékařská zpráva je pouze podkladem pro jeho rozhodování. Vrchní soud ve stěžovatelově případě řádně odůvodnil svůj postup, který byl podle Ústavního soudu možný.

Ústavní soud také zdůraznil, že z hlediska domovní svobody stěžovatele je nevýznamné, zda v domě otce (tedy v místě provedení domovní prohlídky) měl nahlášený trvalý pobyt. Pouhé přihlášení k trvalému pobytu nepředstavuje nezbytné spojení s obydlim člověka. I podle judikatury Evropského soudu pro lidská práva se naplnění pojmu „obydlí“ odvíjí od skutkových okolností a existence dostatečné a trvalé vazby k danému místu. Rozhodující je tedy reálný stav a domovní svoboda stěžovatele tak i podle Ústavního soudu nebyla ohlédáním zasažena.

Uložený trest doživotí Ústavní soud nepovažuje v tomto konkrétním případě za krutý či nelidský. Obecné soudy dospěly k závěru, že požadované zákonné podmínky pro uložení trestu odnětí svobody na doživotí byly u stěžovatele splněny a Ústavní soud neshledal důvod do jejich posouzení jakkoliv zasahovat. V případě výjimečného trestu má odsouzený k dispozici oprávnění požádat o podmíněné propuštění po uplynutí 20 let výkonu trestu, konečné rozhodnutí je ale na úvaze soudu. Pro odsouzené totiž vždy existuje možnost podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody na doživotí – opačná situace by byla v rozporu s požadavkem na respektování lidské důstojnosti.

Protože Ústavní soud neshledal důvodné ani ostatní námitky, stížnost stěžovatele zamítl. Současně se vyjádřil k průtahům v řízení, způsobeným „soudním ping-pongem“ mezi odvolacím a nalézacím soudem. Stěžovatel se aktuálně v řízení vedeném Okresním soudem v Přerově pod sp. zn. 7 Nc 1001/2024 domáhá odškodnění za nemajetkovou újmu, která mu měla vzniknout nesprávným úředním postupem orgánů činných v trestním řízení, spočívajícím v nepřiměřené délce řízení v jeho trestní věci. I podle napadeného usnesení Nejvyššího soudu zásadní důvod nepřiměřené délky trestního řízení na straně státu, za který odsouzenému zřejmě náleží kompenzace. V případě, že by stěžovatel měl za to, že jeho právo na náhradu škody způsobené postupem moci veřejné bylo porušeno, může se po vyčerpání prostředků nápravy k ochraně tohoto práva před obecnými soudy obrátit s ústavní stížností na Ústavní soud.

Nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 720/23 je dostupný [zde](#) (520 KB, PDF).

Kamila Abbasi

tisková mluvčí Ústavního soudu